

Υπηρεσία Τύπου και
Πληροφόρησης

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 94/16
Λουξεμβούργο, 13 Σεπτεμβρίου 2016

Προτάσεις του γενικού εισαγγελέα στην υπόθεση C-104/16 P
Συμβούλιο κατά Front Polisario

Κατά τον γενικό εισαγγελέα Wathelet, ούτε η συμφωνία σύνδεσης ΕΕ-Μαρόκου ούτε η συμφωνία ΕΕ-Μαρόκου για την ελευθέρωση του εμπορίου των γεωργικών και αλιευτικών προϊόντων τυγχάνουν εφαρμογής στη Δυτική Σαχάρα

Ο γενικός εισαγγελέας προτείνει, ως εκ τούτου, στο Δικαστήριο να αναιρέσει την απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου με την οποία κρίθηκε ότι οι συμφωνίες αυτές τυγχάνουν εφαρμογής στη συγκεκριμένη περιοχή

Η Δυτική Σαχάρα είναι περιοχή της βορειοδυτικής Αφρικής, η οποία συνορεύει με το Μαρόκο στα βόρεια, με την Αλγερία στα βορειοανατολικά, με τη Μαυριτανία στα ανατολικά και νότια, και με τον Ατλαντικό στα δυτικά. Το μεγαλύτερο τμήμα της Δυτικής Σαχάρας ελέγχεται από το Μαρόκο, το οποίο θεωρεί ότι έχει κυριαρχικά δικαιώματα επί του εδάφους της. Ένα σαφώς μικρότερο και πολύ αραιοκατοικημένο τμήμα στα ανατολικά της Δυτικής Σαχάρας ελέγχεται από το Front Polisario, οργάνωση η οποία επιδιώκει την ανεξαρτησία της περιοχής.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση και το Μαρόκο συνήψαν το 2012 συμφωνία η οποία προέβλεπε αμοιβαία μέτρα ελευθέρωσης όσον αφορά τα γεωργικά προϊόντα, τα μεταποιημένα γεωργικά προϊόντα, τα ψάρια και τα αλιευτικά προϊόντα (συμφωνία ελευθέρωσης). Η συμφωνία αυτή, της οποίας το εδαφικό πεδίο εφαρμογής οριοθετείται από το αντίστοιχο της συμφωνίας σύνδεσης ΕΕ-Μαρόκου ¹, σφραγίστηκε και τυπικά από την Ευρωπαϊκή Ένωση με την έκδοση σχετικής απόφασης του Συμβουλίου ².

Το Front Polisario άσκησε ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης προσφυγή με αίτημα την ακύρωση της απόφασης του Συμβουλίου. Με την απόφαση την οποία εξέδωσε στις 10 Δεκεμβρίου 2015 ³ το Γενικό Δικαστήριο την ακύρωσε πράγματι, στο μέτρο που το Συμβούλιο είχε εγκρίνει την εφαρμογή της συμφωνίας ελευθέρωσης στη Δυτική Σαχάρα. Ειδικότερα, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι το Συμβούλιο παρέβη την υποχρέωσή του να εξετάσει, προτού συνάψει την επίμαχη συμφωνία, αν υπήρχαν ενδείξεις ότι η εκμετάλλευση των φυσικών πόρων του εδάφους της Δυτικής Σαχάρας το οποίο τελούσε υπό μαροκινό έλεγχο, ήταν πιθανό να γίνεται εις βάρος των κατοίκων της περιοχής και να προσβάλλει τα θεμελιώδη τους δικαιώματα.

Το Συμβούλιο άσκησε ενώπιον του Δικαστηρίου αίτηση αναίρεσης κατά της απόφασης του Γενικού Δικαστηρίου.

Με τις σημερινές του προτάσεις, ο γενικός εισαγγελέας Melchior Wathelet διατυπώνει την άποψη ότι **η Δυτική Σαχάρα δεν αποτελεί τμήμα του εδάφους του Μαρόκου και ότι, επομένως,**

¹ Ευρωμεσογειακή Συμφωνία Συνδέσεως μεταξύ των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και των κρατών μελών τους, αφενός, και του Βασιλείου του Μαρόκου, αφετέρου, που συνήφθη στις Βρυξέλλες στις 26 Φεβρουαρίου 1996 και ενεκρίθη εξ ονόματος των Κοινοτήτων με την απόφαση 2000/204/ΕΚ, ΕΚΑΧ του Συμβουλίου και της Επιτροπής, της 24ης Ιανουαρίου 2000 (ΕΕ 2000, L 70, σ. 1).

² Απόφαση 2012/497/ΕΕ του Συμβουλίου, της 8ης Μαρτίου 2012, για τη σύναψη της συμφωνίας υπό μορφή ανταλλαγής επιστολών μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Βασιλείου του Μαρόκου σχετικά με αμοιβαία μέτρα ελευθέρωσης για τα γεωργικά προϊόντα, τα μεταποιημένα γεωργικά προϊόντα, τα ψάρια και τα αλιευτικά προϊόντα, με την αντικατάσταση των πρωτοκόλλων αριθ. 1, 2 και 3 και των παραρτημάτων τους και με τις τροποποιήσεις της ευρωμεσογειακής συμφωνίας συνδέσεως μεταξύ των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και των κρατών μελών τους, αφενός, και του Βασιλείου του Μαρόκου, αφετέρου (ΕΕ L 241, σ. 2).

³ Απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 10ης Δεκεμβρίου 2015, Front Polisario κατά Συμβουλίου (T-512/12).

αντιθέτως προς τα όσα διαπίστωσε το Γενικό Δικαστήριο, **ούτε η συμφωνία σύνδεσης ΕΕ-Μαρόκου ούτε η συμφωνία απελευθέρωσης είναι εφαρμοστέες στη Δυτική Σαχάρα.**

Πρώτον, ο γενικός εισαγγελέας επισημαίνει ότι, ήδη από το 1963, η Δυτική Σαχάρα είναι εγγεγραμμένη από τον ΟΗΕ στον κατάλογό του με τις μη αυτόνομες περιοχές οι οποίες εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ψηφίσματός του για την άσκηση του δικαιώματος αυτοδιάθεσης των αποικιοκρατούμενων λαών⁴. Όσον αφορά το ζήτημα αν οι συνθήκες ή οι διεθνείς συμφωνίες τις οποίες συνάπτουν τα κράτη που ασκούν τη διοίκηση μη αυτόνομων περιοχών έχουν εφαρμογή και στο έδαφος των περιοχών αυτών, ο γενικός εισαγγελέας τονίζει ότι από την πρακτική την οποία ακολουθεί η πλειονότητα των οικείων κρατών προκύπτει ότι προϋπόθεση μιας τέτοιας επέκτασης της εφαρμογής των συνθηκών ή των συμφωνιών είναι να προβλέπεται αυτή ρητώς κατά την επικύρωσή τους. Όμως οι δύο προαναφερθείσες συμφωνίες δεν περιέχουν καμία διάταξη που να επεκτείνει το πεδίο εφαρμογής τους στη Δυτική Σαχάρα, ούτε και προβλέφθηκε παρόμοια επέκταση κατά την επικύρωση των δύο αυτών συμφωνιών από το Μαρόκο.

Δεύτερον, ο γενικός εισαγγελέας υπογραμμίζει ότι ουδέποτε η Ένωση και τα κράτη μέλη της αναγνώρισαν ότι η Δυτική Σαχάρα συνιστά τμήμα του Μαρόκου ή ότι εμπίπτει στην κυριαρχία του.

Τρίτον, ο γενικός εισαγγελέας αντικρούει το επιχείρημα ότι η αναγνώριση της επέκτασης της εφαρμογής των δύο επίμαχων συμφωνιών στη Δυτική Σαχάρα επιβάλλεται για τον λόγο ότι οι συμφωνίες αυτές, ούτως ή άλλως, εφαρμόζονταν de facto στην περιοχή. Πράγματι, τα στοιχεία τα οποία εξετάστηκαν εν προκειμένω δεν αρκούν για να αποδειχθεί η ύπαρξη γενικής και μακρόχρονης πρακτικής που να αντιβαίνει, εν πλήρη επιγνώσει των ενδιαφερόμενων μερών, στο ίδιο το γράμμα των επίμαχων συμφωνιών, το οποίο περιορίζει το πεδίο εφαρμογής τους αποκλειστικά στο έδαφος του Μαρόκου. Μόνον όμως μια τέτοιου είδους πρακτική θα μπορούσε να εξομοιωθεί με νέα συμφωνία των μερών για επέκταση του εδαφικού πεδίου εφαρμογής των δύο επίμαχων συμφωνιών.

Τέταρτον, ο γενικός εισαγγελέας υπενθυμίζει ότι, κατ' αρχήν, το διεθνές δίκαιο δεν επιτρέπει την επέκταση του πεδίου εφαρμογής μιας διμερούς συνθήκης σε περιοχή η οποία συνιστά τρίτο μέρος σε σχέση με τα συμβαλλόμενα μέρη της συνθήκης. Εν προκειμένω, η Δυτική Σαχάρα αποτελεί τέτοια ακριβώς περιοχή σε σχέση με την Ένωση και με το Μαρόκο.

Στηριζόμενος στην άποψη ότι οι επίμαχες συμφωνίες δεν είναι εφαρμοστέες στη Δυτική Σαχάρα, ο γενικός εισαγγελέας προτείνει στο Δικαστήριο **να αναιρέσει την απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου και να απορρίψει την προσφυγή του Front Polisario ως απαράδεκτη, διότι το τελευταίο δεν θεμελιώνει πλέον έννομο συμφέρον προς ακύρωση της προσβαλλόμενης απόφασης του Συμβουλίου.**

Εξάλλου, ακόμη και αν οι δύο επίμαχες συμφωνίες ήταν εφαρμοστέες στη Δυτική Σαχάρα, ο γενικός εισαγγελέας είναι της γνώμης ότι η **επίδικη απόφαση του Συμβουλίου δεν αφορά το Front Polisario άμεσα και ατομικά και ότι, ως εκ τούτου, η προσφυγή του τελευταίου θα έπρεπε να απορριφθεί και για αυτόν τον λόγο.** Συγκεκριμένα, το Front Polisario αναγνωρίζεται από τη διεθνή κοινότητα μόνον ως εκπρόσωπος του λαού της Δυτικής Σαχάρας στο πλαίσιο των πολιτικών πρωτοβουλιών για την επίλυση του ζητήματος της αυτοδιάθεσης του λαού της εν λόγω περιοχής, και όχι ως εκπρόσωπος των εμπορικών συμφερόντων του λαού αυτού. Επιπλέον, το Front Polisario ενδέχεται να μην είναι καν ο αποκλειστικός εκπρόσωπος του λαού της Δυτικής Σαχάρας στις διεθνείς σχέσεις, αφού δεν αποκλείεται να εξακολουθεί και η Ισπανία, παλαιά αποικιοκρατική δύναμη στην περιοχή, να διατηρεί ευθύνες συναφώς.

Σε περίπτωση που το Δικαστήριο αποφανθεί ότι οι επίμαχες συμφωνίες είναι, παρά ταύτα, εφαρμοστέες στη Δυτική Σαχάρα και ότι το Front Polisario νομιμοποιείται να προσβάλει την επίδικη απόφαση, ο γενικός εισαγγελέας συμφωνεί με το Γενικό Δικαστήριο ότι το Συμβούλιο **παρέβη την υποχρέωσή του να εξετάσει το σύνολο των κρίσιμων πραγματικών στοιχείων σχετικά με τη σύναψη της συμφωνίας ελευθέρωσης.** Ειδικότερα, μολοντί, αντιθέτως προς τα όσα έκρινε το

⁴ Ψήφισμα της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ, της 14ης Δεκεμβρίου 1960, 1514 (XV) για την παραχώρηση ανεξαρτησίας στις χώρες και στους λαούς που αποικιοκρατούνταν.

Γενικό Δικαστήριο, το Συμβούλιο δεν όφειλε να αξιολογήσει τις συνέπειες που θα είχε η σύναψη της συμφωνίας στην εκμετάλλευση των φυσικών πόρων της Δυτικής Σαχάρας, έπρεπε πάντως να λάβει υπόψη **την κατάσταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην περιοχή και τον ενδεχόμενο αντίκτυπο της συμφωνίας επί της κατάστασης αυτής**. Για την υποθετική αυτή περίπτωση, ο γενικός εισαγγελέας φρονεί ότι **ορθώς το Γενικό Δικαστήριο ακύρωσε μερικώς την προσβαλλόμενη απόφαση**, στο μέτρο που το Συμβούλιο είχε εγκρίνει με την εν λόγω απόφαση την εφαρμογή της συμφωνίας ελευθέρωσης στη Δυτική Σαχάρα, **οπότε η αίτηση αναίρεσης την οποία άσκησε το Συμβούλιο θα πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμη**.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Οι προτάσεις του γενικού εισαγγελέα δεν δεσμεύουν το Δικαστήριο. Έργο του γενικού εισαγγελέα είναι να προτείνει στο Δικαστήριο, με πλήρη ανεξαρτησία, νομική λύση για την υπόθεση που του έχει ανατεθεί. Η υπόθεση τελεί υπό διάσκεψη στο Δικαστήριο. Η απόφαση θα εκδοθεί αργότερα.

ΥΠΕΝΘΥΜΙΣΗ: Το Δικαστήριο μπορεί να επιληφθεί αίτησης αναίρεσης, η οποία περιορίζεται σε νομικά ζητήματα, κατά απόφασης ή διάταξης του Γενικού Δικαστηρίου. Καταρχήν, η άσκηση αναίρεσης δεν έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα. Εάν είναι παραδεκτή και βάσιμη, το Δικαστήριο αναιρεί την απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου. Στην περίπτωση που η υπόθεση είναι ώριμη προς εκδίκαση, το Δικαστήριο μπορεί να αποφανθεί το ίδιο οριστικά επί της διαφοράς. Σε αντίθετη περίπτωση, αναπέμπει την υπόθεση στο Γενικό Δικαστήριο, το οποίο δεσμεύεται από την απόφαση που εξέδωσε το Δικαστήριο στο πλαίσιο της αίτησης αναίρεσης.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το [πλήρες κείμενο](#) των προτάσεων δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα CURIA κατά την ημερομηνία αναπτύξεώς τους

Επικοινωνία: Estella Cigna-Αγγελίδη ☎ (+352) 4303 2582

Στιγμιότυπα από τη δημοσίευση της αποφάσεως διατίθενται από το «[Europe by Satellite](#)» ☎ (+32) 2 2964106